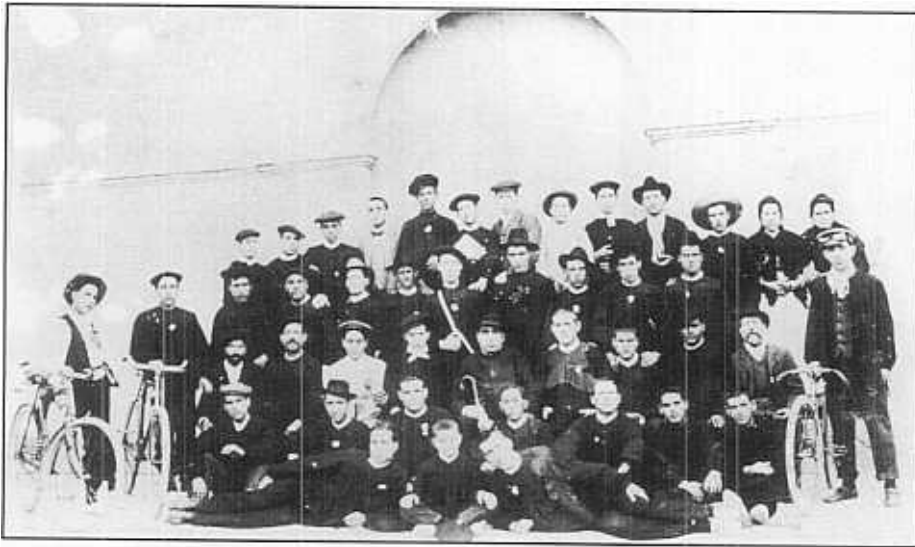

L'AFICIÓ CICLISTA A VILA-REAL

per JUAN JOSÉ BELLÉS NEBOT
Fotos: ARXIU F. FERRER

PREPARATIUS PER A UNA EXCURSIÓ CICLISTA AL TERMET, L'ANY 1911, A LA PORTA DE LA CAPELLA DE LA SANG. A LA DRETA, PASCUAL PORÉ I AL PUNT MÉS ALT DEL GRUP, JOAN B. LLORÉNS.

VELÓDROMO VILLARREALENSE

Programa de las Carreras de Bicicletas y Motocicletas que se celebrarán el día 30 de diciembre de 1923 a las tres en punto de la tarde.

Orden del Espectáculo:

- 1.º - Desfile de los Corredores.
- 2.º - Carrera regional Tercera Categoría (premios: al 1º, 15 ptas., al 2º, 10 ptas., y al 3º, 5 ptas.).
- 3.º - Primera serie del gran Premio Villarreal 1.000 m. Clasificación 1º, 2º y 3º
- 4.º - Segunda Serie del Gran Premio Villarreal 1.000 m. Clasificación 1º, 2º, y 3º
- 5.º - Media Final del Gran Premio Villarreal 1.000 m. Clasificación 1º, 2º y 3º
- 6.º - Matches de Persecución a 10 vueltas: Mesori, Krometke y Corlaita, contra Lloréns, Regnier y Alegre.

1926. ARRIBADA DE LA CARRERA VILA-REAL-VINARÓS AL RAVAL DE SANT PASQUAL. (Foto Carlos Villar).

1924. AL VELÒDROM «VILLARREAL». LLORÉNS ÉS EL SEGON A L'ESQUERRA I GABRIEL CORTÉS EL TERCER. ASSEGUDA, AL CENTRE, LA CAMPEONA ITALIANA ALFONSINA ESTRADA.

LLORÉNS COMPAGINAVA LES SEUES ACTIVITATS ESPORTIVES AMB EL COMERÇ DE BICICLETES, AMB UN ESTABLIMENT AL RAVAL DE SANT PASQUAL (a la foto) I UN ALTRE A CASTELLÓ.

D. FEDERICO CALATAYUD I D.ª AMPARO CANTAVELLA TENIEN UNA FÀBRICA I TENDA DE GORRES I BARRETS AL CARRER MAJOR, I VAN SER PATROCINADORS DE MOLTES COMPETICIONS CICLISTES AL PRIMER QUART DE SEGLE A LA NOSTRA CIUTAT.

L'ANY 1932 ES VA CONSTITUIR LA «PEÑA EXCURSIONISTA LA UNIÓN» PER AMANTS DE LA BICICLETA.
DALT: SANTIAGO ARENÓS, PASCUAL PORÉ, VICENTE AYMERICH I MANUEL PARRA.
BAIX: JOSÉ CANTAVELLA, MN. ENRIQUE ASENCIO I MANUEL USÓ

7.º Carreras de Motos, fuerza libre, 25 vueltas.

KROMETKE: excampeón del mundo.

LLORÉNS: campeón de España.

MESORI: actual recordman de los 500 m. con 32 seg.

REGNIER: finalista del Gran Premio de París.

Aquest és un dels programes de mà⁽¹⁾ més antics que hem pogut trobar en relació a l'activitat esportiva que de manera regular es duia al nostre poble als primers anys del segle que ja estem acabant. Malgrat tot, no és ni de bon tros de les primeres proves documentades de pràctica esportiva a la vila a començaments de la centúria.

A l'Arxiu Municipal hem pogut constatar peticions de subvencions per fer carreres ciclistes a l'any 1901, dins de les festes de la Mare de Déu de Gràcia. I des d'aquest any ençà, els espectacles esportius han estat una constant al nostre poble, i en especial les carreres de bicicletes, bé de mà de particulars com el comerciant Calatayud, cunyat que seria del campió Lloréns, o bé patrocinades per les autoritats locals, el mateix que es faria amb la boxa, el motociclisme, les curses a peu, el tir esportiu en les diverses modalitats, el joc de pilota al carrer, el trinquet, campionats de pesca i, com no, el futbol. Com es veu, un ventall d'activitats esportives que ja posaven aleshores al nostre poble com a capdavanter de la pràctica provincial.

Però l'esport rei als primers anys del segle era sense cap mena de dubte el ciclisme. Ho confirma Mn. Manuel Juan al seu llibre «Villarreal Siglo XX» en datar les primeres adquisicions de bicicletes i velocípedes cap a 1897, recollint informacions d'altres cronistes finiseculars⁽²⁾.

Dos velòdroms construïts en a penes vint anys, un supercampió com Lloréns entre un grapat d'excel·lents corredors, més de trenta anys d'activitat del «Club Ciclista Villarreal», han fet que aquesta estima per l'esport del ciclisme s'haja mantingut fins avui, quan apareixen altres entitats que organitzen i gaudeixen d'aquestes activitats: la penya «Morapio» que fa ja desset anys que promou una excursió cicloturista a Morella, la colla «El racó» amb la ja tradicional pujada a la muntanyeta de Sant Antoni

COMPETICIÓN AL VELÒDROM DE GUMBAU, L'ANY 32. EN EL CENTRE, AMB BARNÚS, EL CAMPIÓ LLORÉNS, I AL SEU COSTAT PEPE CANTAVELLA I SANTIAGO ARENÓS.

GABRIEL CORTÉS VA SER UN EXCEL·LENT SPRINTER.

FRANCISCO SOLER, GUANYADOR DE NOMBROSOS TROFEUS ALS ANYS 25-30.

ELS ÈXITS DE LLORÉNS VAN TENIR RESSÓ EN MOLTS ÀMBITS. DES DEL PASSADOBLE QUE LI VA DEDICAR GOTERRIS, FINS A UN LICOR.

de Betxí, les Escoles Municipals desenvolupades als darrers anys, el club ciclista «T. Camarga», i tot un fum de veïns que, sobretot en arribant el bon temps, omplim les carreteres dels nostres voltants ⁽³⁾.

L'activitat en pista fou estimulada per la construcció del primer velòdrom local, bastit al camí de l'ermitori, a l'entorn d'on avui està el convent de frares carmelites. Iniciativa del ferrer don Pasqual Querol i construït en terrenys de la seua propietat, es va iniciar l'any 1914 i es va inaugurar el diumenge 16 de maig de 1915, dins de les festes patronals ⁽⁴⁾. Estigué en funcionament fins al 1925, amb una activitat vibrant i continua, com es pot comprovar als programes de mà que es conserven. Quasi tots aquells corredors que es preciaren a nivell internacional varen passar pel velòdrom «Villarrealense» i foren nombrosos els espectacles esportius, sobre tot de bicicletes és clar, que tingueren lloc en aquesta instal·lació, una de les millors de tota Espanya.

Als noms que apareixen al programa abans esmentat es podrien afegir els de Bover, Aupetit, Gil, Jaime Mezquita, els quals, juntament amb els que participaven en els desafiaments provincials, feien que pel velòdrom de Querol passaren els millors corredors del moment.

L'altre velòdrom de Vila-real, anomenat «de Gumbau» estava situat a l'entrada del poble des de Castelló, junt al camí vell d'Onda, on ara n'hi ha instal·lat un grapat de magatzems, i es va construir l'any 1927, dos anys després de tancar el del camí de l'Ermita. Es va clausurar definitivament els anys 50 i en ell es va despedir de la seua afició el campió Lloréns ⁽⁵⁾.

Curses d'aficionats (neòfits es deien aleshores) provincials, regionals, nacionals i, fins i tot, internacionals, al velòdrom o en ruta, a l'americana o a l'australiana, de tota mena, l'activitat esportiva a Vila-real fins al 1936 fou nombrosa, però molt especialment pel que fa al ciclisme. Les carreres, on abundaven també els desafiaments entre aficionats locals, agrupats en penyes, es regien pel reglament de la U.V.E. (Unión Velocípeda Espanyola) i amb poques variacions els preus es situaven en 50 cèntims a les entrades de preferència, 25 cèntims les de general, i entrada lliure

L'ACTIVITAT CICLISTA LOCAL VA ATRAURE A IMPORTANTS ESPORTISTES. VISITANT EL SEPULCRE DE SANT PASQUAL ES TROBEN ACÍ GEMINIANI, CHARLY GAUL I BAHAMONTES, ACOMPANYATS PER MANUEL LLORCA I EL PARE MARCET.

EL GRAN CAMPIÓ JACQUES ANQUETIL VA GUANYAR L'ANY 1958 EL SEGON TROFEU «LLORÉNS». A L'ESQUERRA, PASCUAL PORÉ, SEMPRE PRESENT.

FINAL DE LA CARRERA VILA-REAL-MORELLA, DE GRAN TRADICIÓ, AL CIRCUIT DE L'AVINGUDA DEL CEDRE.

per a les dames ⁽⁶⁾. Com es pot apreciar, per uns pocs gallets es podia passar una vesprada molt entretinguda. Per la documentació que podem abastar, a més, es comprova a més que l'afició per la bicicleta no es limitava al velòdrom, sinó que també era a la carretera, en desplaçaments per les comarques, en forma de curses organitzades pels ajuntaments o, simplement, desafiaments que portaven els aficionats fins a Vinaròs o Terol.

De vegades ú es pregunta, sense trobar resposta segura, d'on surt tanta afició per la bicicleta al nostre poble, ja que a la vista dels papers aquest artlugi triomfa i té èxit a Vila-real quasi des del primer moment de la seua invenció. Potser l'activitat agrària, juntament amb la favorable topografia del nostre terme, justifica que hi hagueren tantes bicicletes i aficionats. Però serà la promoció esportiva que fan homes com Pascual Poré, gran corredor, mecànic i organitzador de curses durant tants anys, com José Marmaneu, José Cantavella, José M.ª Gumbau, Rafael Sanz, Domingo Vilar i tants altres, units a l'exemple i la figura de qui va ser el nostre millor esportista, el més gran que ha tingut fins ara la nostra ciutat, el campioníssim Joan Baptista Lloréns, de qui prompte farà cent anys que va nàixer, el que farà que l'esport rei al nostre poble durant aquest període haja estat indubtablement el ciclisme.

NOTES

(1) Arxiu Municipal de Vila-real. Col.lecció de programes esportius.

(2) Juan Nebot, Mn. Manuel, Villarreal Siglo XX, 1985. La cita diu: «La bicicleta obtuvo un éxito rápido y notorio. Difícilmente podría encontrarse en la provincia un pueblo que haya tenido proporcionalmente un número tan elevado de bicicletas como Villarreal. En 1897 ya se adquirieron aquí algunas unidades de la marca francesa Clemens, al precio de 535 pesetas ejemplar, una cantidad verdaderamente alta, entonces, que revela la admiración con que fue recibido, al principio, este sencillo medio de locomoción. Después vendrían los modelos BH y tantas otras marcas españolas, como la Orbea y la San Romà» (págs. 13-14).

(3) I que se'ns perdone si ens hem oblidat d'alguna entitat o grup esportiu, que de segur n'han estat més.

(4) Juan Nebot, Mn. Manuel. Op. cit. (pg. 114).

(5) García Sales, Pasqual Aspectes arquitectònics del Vila-real de primeries de segle, 1992 (pg. 213).

(6) A.M.V. Col.lecció de programes esportius.